



Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Politidirektoratet

Deres referanse:

Vår referanse:
22/117885 - 14

Dato:
23.08.2022

Hørings svar Forslag til lov om informasjonstilgang mm. for Ekstremismekommisjonen

Innledning

Politidirektoratet viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementet høringsbrev av 20. juni 2022 med forslag til ny lov om informasjonstilgang mv. for Ekstremismekommisjonen. Høringsfristen er 9. august. Politidirektoratet har fått utvidet høringsfrist til 23. august.

Politidirektoratet har mottatt innspill fra Kripas som følger vedlagt dette høringssvaret.

Kort om forslaget

Formålet med å nedsette utvalget er å få mer kunnskap om bakgrunnen for ekstremisme, for å lære og kunne forebygge ekstremisme og terrorhandlinger i fremtiden. Dette skal bl.a. gjøres ved å gå gjennom enkeltsaker (opptil 20 stk.). Gjennomgangen skal belyse hvordan og hvorfor noen har blitt radikalisert, om det har foreligget bekymringstegn, hva som har blitt gjort fra ulike tjenester for å forhindre radikalisering og hvorfor det ikke har lyktes med forebygging osv., ref. høringsnotatet s. 6.

Kommisjonen har behov for tilgang til informasjon som er relevant og nødvendig for å oppfylle kommisjonens mandat. Det kan være aktuelt "*å innhente opplysninger fra ulike tjenester mv. slik som for eksempel ulike helsetjenester, skole, barnevern, sosialtjenester, kriminalomsorg og politi*". Opplysninger som utleveres til utvalget vil derfor være et bredt spekter av personopplysninger og inneholde "*et stort omfang av taushetsbelagte opplysninger*", ref. høringsnotatet s. 20. Lovforslaget behandler hvordan brudd på taushetsplikten griper inn i retten til privatliv etter menneskerettighetene (Grunnloven § 102, EMK art. 8 og SP art. 17).

Det følger av mandatet at kommisjonene ikke skal ta stilling til straffeansvar eller annet rettslig ansvar i forbindelse med gjennomgangen av enkeltsaker.

Politidirektoratet vil nedenfor knytte noen merknader til retten til innsyn i forslaget til § 5 annet ledd og bevisforbudet i forslag til § 6.

Retten til innsyn - § 5 annet ledd

Politidirektoratet

I høringsnotatet foreslås det, med grunnlag i personvernforordningen artikkel 23 nr. 1 bokstav (e), et unntak fra den registrertes rett til innsyn i personopplysninger om vedkommende etter personvernforordningen artikkel 15. Departementet foreslår at innsynsretten ikke skal gjelde dersom det vil "kreve en uforholdsmessig stor innsats å gi innsyn" ref. § 5 annet ledd.

Kripos viser i sin uttalelse til øvrige taushetspliktbestemmelser, der den registrerte ikke får innsyn i opplysninger om seg selv fordi taushetsplikten skal ivareta andre hensyn, for eksempel politiregisterloven § 23 annet ledd som pålegger taushetsplikt om:

"opplysninger som det ut fra hensynet til etterforskningen i den enkelte sak, hensynet til spanings- og etterretningsvirksomheten eller hensynet til politiets operative virksomhet og organiseringen av denne er nødvendig å holde hemmelig."

Opplysninger som er taushetsbelagte etter politiregisterloven § 23 annet ledd vil være unntatt fra retten til innsyn etter personvernforordningen, jf. personopplysningsloven § 16 første ledd bokstav d. Kripos viser til at ved behandling av begjæring om innsyn i ev. opplysninger som er utlevert fra politiet, må politiet kontaktes for en vurdering av om opplysningene er omfattet av unntaket.

Videre understreker Kripos at dersom kommisjonen behandler begjæringer om innsyn i opplysninger utlevert fra politiets registre, må den behandlingsansvarlige for registeret få anledning til å gi føringer for hvilke opplysninger den registrerte kan få innsyn i. Kripos er behandlingsansvarlig for 18 av de sentrale politiregistrene.

Politidirektoratet støtter Kripos' innspill og viser til at virkeområdet for unntak etter politiregisterloven § 23 annet ledd synes å rekke videre enn unntakshjemlene etter personopplysningsloven § 16.

Politidirektoratet viser til at det forutsettes at det vil være en utlevering av opplysninger etter politiregisterloven § 30 til kommisjonen, jf. høringsnotatet s. 9. Politiet har da adgang til å pålegge taushetsplikt når organet mottar opplysninger etter politiregisterloven § 35 annet ledd. Det praktiske vil likevel være at kommisjonen, ved innsynskrav, avklarer med politiet hvilke opplysninger som ev. er taushetspliktig, enn at politiet må vurdere dette for alle opplysningene i forbindelse med utleveringen.

Det bør fremgå av lovproposisjonen at kommisjonen har samme taushetsplikt som politiet og at utvalget skal konsulerte politiet ved forespørsler og vurdering av innsyn.

Bevisforbudet - § 6

I lovforslaget er det foreslått et forbud mot at opplysninger som tilkommer utvalget kan brukes som bevis i senere straffesak eller sivil sak (§ 6). Bevisforbudet er bl.a. begrunnet slik:

"Uten et forbud mot bruk i senere rettssaker kan det tenkes at personer med relevant informasjon ikke vil gi opplysninger i frykt for at opplysningene senere kan bli brukt i rettssaker mot vedkommende eller noen som står vedkommende nær." ¹

¹ Bevisforbudet er omtalt i høringsnotatet på s. 31 (punkt 4.7) og merknad til § 6 på s. 37.

Et tilsvarende bevisforbud ble også vedtatt for andre utvalg, blant annet NAV-granskningsutvalget, Partnerdrapsutvalget og Koronakommisjonen.

Det følger av høringsnotatet at bevisforbudet er rettet mot utveksling av informasjon mellom kommisjonen og personer som gir opplysninger til kommisjonen. Videre står det at bestemmelsen ikke medfører et "*generelt bevisforbud for visse opplysninger.*" (s. 31). Politidirektoratet forstår det slik at bevisforbudet ikke er til hinder for at opplysninger kan brukes som bevis dersom en person f.eks. forklarer seg om de samme forholdene til politiet. Det forutsetter at politiet har egne hjemler til å innhente opplysningene etter de alminnelige reglene for bevis.

Slik bevisforbudet er foreslått kan politiet hverken få, eller kreve å få utlevert opplysninger som utvalget har innhentet.

Kripes viser i sitt høringsinnspill til at bevisforbudet ikke bør gjelde, slik at opplysninger som tilkommer utvalget senere bør kunne brukes som bevis i straffesaker, særlig i de alvorlige tilfellene. Kripes mener at opplysninger skal kunne utleveres til politiet dersom kommisjonen skulle få opplysninger om alvorlige hendelser som drap eller terror.

Politidirektoratet viser i denne sammenheng til at en del av begrunnelsen for at kommisjonen kan gjøre inngrep i privatlivet b.la. er bevisforbudet og at det er en begrenset krets som kan få tilgang til opplysningene. Et unntak fra bevisforbudet vil derfor kunne utfordre forholdsmessighetsvurderingen som inngrepet i menneskerettighetene er begrunnet i.

Politidirektoratet viser til at bevisforbudet ikke til hinder for at politiet innhenter opplysninger etter egne hjemler i f.eks. straffeprosessloven. Videre vil den alminnelige plikten til å avverge et straffbart forhold, som følger av straffeloven § 196, gjelde for kommisjonen. For det tilfelle at kommisjonene skulle komme over opplysninger, som kan bidra til å avverge et straffbart forhold som nevnt i § 196 eller følgende av dem, vil avvergingsplikten ha forrang foran taushetspliktsreglene, jf. strl. § 196 første ledd annet punktum. Politidirektoratet ber departementet tydeliggjøre dette i forarbeidene til loven.

Politidirektoratet støtter det foreslåtte bevisforbudet.

Med hilsen

Kristine Langkaas
Seksjonssjef

Anine Ung
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringsinnspill - Forslag til lov om informasjonstilgang mm for Ekstremismekommisjonen - Kripes

Kopi:
Justis- og
beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030

Oslo



Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Kripos

Deres referanse:

Vår referanse:
22/117885 - 8

Dato:
27.07.2022

Høringsuttalelse - forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for ekstremismekommisjonen

Det vises til høringsbrev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 20. juni 2022 samt brev fra Politidirektoratet av 8. juli 2022 med svarfrist til direktoratet innen 1. august 2022.

Kripos har enkelte merknader til lovforslaget. Disse følger nedenfor.

Til § 5 første ledd om behandling av personopplysninger

Departementet skriver i høringsnotatet¹ at kommisjonen selv vil være behandlingsansvarlig for de opplysningene som samles inn. Etter Kripos' syn bør behandlingsansvaret lovfestes. Lovfesting av behandlingsansvaret vil bidra til et klarere lovverk som gjør de registrerte i stand til å ivareta sine rettigheter.

Til § 5 annet ledd om unntak fra de registrertes rettigheter

Det følger av forslaget at "Retten til innsyn etter personvernforordningen artikkel 15 gjelder ikke så langt det vil kreve en uforholdsmessig stor innsats å gi innsyn".

I de tilfeller hvor opplysninger er taushetsbelagte av hensyn til den registrerte selv, er taushetsplikten ikke til hinder for at den registrerte kan få innsyn i opplysninger om seg selv. Det finnes imidlertid eksempler på taushetspliktsbestemmelser som skal ivareta andre hensyn enn hensynet til den registrerte, for eksempel politiregisterloven § 23 annet ledd som pålegger taushetsplikt om "opplysninger som det ut fra hensynet til etterforskningen i den enkelte sak, hensynet til spanings- og etterretningsvirksomheten eller hensynet til politiets operative virksomhet og organiseringen av denne er nødvendig å holde hemmelig". Opplysninger som er taushetsbelagte etter politiregisterloven § 23 annet ledd vil være unntatt fra retten til innsyn etter personvernforordningen, jf. personopplysningsloven § 16 første ledd bokstav d.

Ved behandling av begjæringer om innsyn i eventuelle opplysninger utlevert fra politiet, må politiet kontaktes for en vurdering av om opplysningene er omfattet av unntaket i personopplysningsloven § 16 første ledd bokstav d.

¹ s. 30

Kripos

Kripos vil understreke at dersom kommisjonen behandler begjæringer om innsyn i opplysninger utlevert fra politiets registre, må den behandlingsansvarlige for registeret få anledning til å gi føringer for hvilke opplysninger den registrerte kan få innsyn i. Kripos er behandlingsansvarlig for 18 av de sentrale politiregistrene.

Til § 6 om forbud mot bruk som bevis i senere straffesak

Det foreslåtte bevisforbudet har en klar side til kriminalitetsbekjempelse. Kripos' prinsipielle utgangspunkt er at opplysninger som tilkommer utvalget også bør kunne benyttes som bevis i straffesaker. Manglende oppklaring og irtetteføring av alvorlig kriminalitet som følge av begrensninger i bruken av opplysninger, er egnet til å svekke tilliten til politiet, domstolene og myndighetsapparatet for øvrig. Prinsippet om fri bevisføring og hensynet til sakens opplysning tilsier at påtalemyndigheten bør kunne føre de bevis man har. Dette vil bidra til en riktig avgjørelse og straffereaksjon.

Det er således Kripos' standpunkt at opplysninger som tilkommer utvalget også bør kunne benyttes som bevis i straffesak, særlig i de mer alvorlige sakene.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne

sjef Kripos

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.